

TE DOM
Klaus Gena

Het kantoor van Rita was een donker hol onder de trap. Rita werkte achter de computer in het flauwe licht van een bureaulamp. De tl-buizen, twee keer vier stuks in ijzeren bakken in het valse plafond, weigerde ze aan te steken.

Haar kantoor was een vuilhoop. Stapels papier lagen te verjaren op tafels, vensterbanken en stoelen. Lege ongewassen koffiekoppen rolden onder de voeten, oude kalenders hingen vermoeid tegen de muur en droogbloemen verzamelden stof op de kast, in gezelschap van souvenir-tjes die Rita met nieuwjaar kreeg van klanten maar die te lelijk waren om mee te nemen naar huis. De muren waren jaren geleden geschilderd in een beige dat elk jaar geler werd, als het papier van oude telefoonboeken. Ze hingen vol sporen van plakband waar Rita ooit - in een vroeger en actiever leven - telefoonlijsten, memo's aan haarzelf of postkaartjes had opgehangen die er dan later weer waren afgevallen wanneer de lijm te droog was.

Het was het kantoor van iemand die werkte omdat het moest, van iemand zonder zelfrespect, die zich wentelde in zijn eigen vuil. Het kantoor van iemand zoals ik: een loser.

Wanneer ik weer eens niks te doen had of niks wilde doen (wanneer ik bijvoorbeeld een reeks telefoontjes moest maken naar collega's van Guido om hun agenda's te coördineren voor een vergadering, een adreslijst updaten of een mailing versturen) ging ik vaak een praatje maken met Rita, mijn kop thee in de hand. Om te klagen over het leven, het werk en de bazen. Dat deden we allebei graag: gal spuwen.

Ik ging dan bij haar binnen, deed de deur achter me dicht en we begonnen om beurten de baas over de kam te halen. Ik bekloeg me over het blik cola waar Guido me drie maanden geleden om had gestuurd en dat hij sindsdien weigerde terug te betalen. Ik had het gekocht in een winkel waar het twintig cent duurder was. Rita klaagde dat ze eens, in een vlag van goedheid, had ingestemd om een gat in Guido's vest te stoppen en dat ze sindsdien ook al zijn kostuumbroeken moest inkorten.

We zuchtten en ik sipte van mijn thee terwijl Rita trok aan haar sigaret. Sinds mijn maagzweer was ik gestopt met roken.

Wanneer de baas de revue was gepasseerd, begonnen we over onze eigen mislukte en gebroken levens en over het onrecht dat ons de laatste jaren was aangedaan.

Ik had het steeds over mijn ex-lief, die mij had laten staan voor Marc, mijn vorige collega, die overgelopen was naar de privé.

Rita had het steeds over haar moeder, wiens suikerspiegel zonk telkens Rita een vent mee naar huis bracht.

Wanneer ik het laatste slokje thee op had (ik had een grote mok en dronk traag) stond ik op met een voldaan gevoel, zeiden we elkaar gedag en ging ik weer achter mijn bureau zitten niks, dit keer zonder

een schuldgevoel, iets dat me wel eens wilde plagen. Ik voelde me geruggesteund door Rita, wij waren rebellen die de uitbuiters, in dit geval Guido, moedig trotseerden.

Maar toen ik vorige week maandag haar bureau binnenkwam kreeg ik het gevoel dat er stront aan de knikker was. Ik merkte het al toen ik haar deur opendeed en een blik wierp op de muur, waar vroeger een kalender hing (een leeggescheurde kalender die ophield op 15 december, de dag dat haar Duitse Scheper van longkanker was gestorven). Nu hing er een schilderij. Een echt schilderij. Geschilderd uit olieverf. En niet somber of depressief, maar luchtig en impressionistisch. Een tuintje met hortensia's en seringgen in bloei ergens in zorgeloos Frankrijk. Er zat verdacht veel leven in.

"Hallo, Rita," zei ik, "weer een maandag." Ik verwachtte haar standaardreplik te horen: "Zwijg, klootzak, herinner me hier niet aan, jij sadist!", direct gevolgd door een graai in haar handtas naar het pakje sigaretten. Maar nu klonk er een onverschillig: "Hallo K., kom binnen," en Rita keek niet op van het computerscherf. Rita Ze was anders gekleed dan gewoonlijk, had de zwarte slobbertrui thuisgelaten waarin haar dikke borsten op en neer wipten telkens ze kuchte na een haal aan haar sigaret. Nu droeg ze een bloes met bloemen en had ze haar kapsel in de krul gelegd.

De gewoonlijke wanorde op haar bureau was verdwenen. Geen koffieringen op haar papieren, geen berg peuken in de asbak. Ze had zelfs haar venster op een kier gezet om te verfrissen. Normaal was ze als de dood voor tocht, pollen en bacillen. De tl-verlichting deed haar kantoor baden in een verblindend wit licht. Ik deed de schakelaar uit en wilde me tegenover haar neerzetten op mijn gewoonlijke plekje, de stoel waar nu haar handtas op stond, toen ze zei: "Steek dat licht terug aan." Ze zei het zonder nadruk of ergernis, niet zoals gewoonlijk wanneer ze een opmerking maakte.

Dit maakte me nerveus.

"Ben ik hier niet welkom? Staat daarom je handtas op de stoel?" vroeg ik aan Rita, maar er kwam geen antwoord. Ze was geconcentreerd aan het luisteren naar iemand aan de andere kant van de telefoonlijn en gewoonlijk onderbrak ik haar tijdens het telefoneren en dan legde zij de hoorn op de haak, het deed er niet toe met wie zij op dat moment aan het praten was. Maar dit keer hief ze haar hand op. Wanneer het gesprek gedaan was typte ze ijverig verder. Ik besloot om rond te kijken in haar kantoor en merkte nog andere veranderingen terwijl ik sippte van mijn thee. Zo had ze de blinden vervangen door gordijntjes.

Ik voelde me hier minder op mijn plaats. Als een jongentje op de koffie bij zijn tante die aan tafel moest blijven zitten omdat hij anders antieke vazen omver kon stoten.

"Zo. Tijd voor een korte pauze," zei Rita meer tegen zichzelf dan tegen mij en ze stak een sigaret op. "Mijn eerste van de dag," zei ze. Rita rookte lange filtersigaretten die bleven doorbranden in haar asbak en de kamer vulden met een rookwolk waarvan je ogen begonnen tranen. Nu was de asbak echter leeg, wat ik eerder al had opgemerkt.

Rita keek me aan met een guitige blik, alsof ze wachtte op mijn reactie. "Mooi schilderij daar in de hoek," zei ik en voegde eraan toe, haar met mijn blik opmetend: "Heb je je leven veranderd?"

"Weer eens niks om handen?" Rita was nooit om een repliek verlegen.

"Nee hoor, werk genoeg, daar heb ik nooit een tekort aan," zei ik,

"ik dacht gewoon de collegiale relaties te onderhouden. Werken is niet werken alleen, weet je wel?"

"Waar heb ik dat nog gehoord," zei Rita.

"Wel, je hebt dat zelf nog gezegd vorige vrijdag."

"Vorige vrijdag dat was vorige vrijdag. Nu zijn we maandag."

"Wat wil je daarmee zeggen?"

"Dat vanaf nu alles anders zal zijn."

"Fantastisch." Ik besloot niet teveel aandacht te besteden aan haar uitspraken. Rita veranderde van opinies als Guido van stropdassen. "Nu dacht ik net aan Guido. Ik krijg die vent niet uit mijn hoofd. Nog iets gehoord over zijn promotie?"

Ik roerde met mijn theezakje in mijn tas, dompelde het op en neer om de thee zwarter te maken. Ik had de gewoonte om het zakje in mijn beker te laten zitten tot het einde. Anders zou ik gewoon in slaap vallen op mijn werk. En nu dompelde ik dus, geduldig wachtend op het antwoord van Rita, dat zoals steeds heel gedetailleerd zou zijn, met veel venijnige steken onder water aan het adres van Guido, die al drie jaar op een promotie zat te wachten.

"Ga het hem zelf vragen als je durft," zei Rita, "ik doe niet meer mee aan die spelletjes."

Van ontzetting verslikte ik mij in mijn kop thee en zette ik het op een hoesten. Rita zette zich niet eens recht om mij op de rug te kloppen maar keek me enkel aan vol leedvermaak. Toen ik uitgehoest was, zei ik: "Wat hoor ik?"

"Ik heb mijn leven veranderd. Je hebt het toch zelf opgemerkt toen ik hier binnenkwam? Geen roddels meer vanaf nu, en enkel werk. Tot aan de pauze. 's Avonds naar huis, het werk vergeten en mij volledig overgeven aan mijn nieuwe hobby: schilderen. Wat vind je daarvan?"

"Ik vind dat shit," zei ik briesend van woede. "Dat slaat nergens op! Dat houd je nooit vol. Werken op je werk!"

Ik schudde mijn hoofd in onbegrip. Hoe Rita van de ene dag op de andere dergelijke onzin begon uit te kramen, daar kon ik niet bij.

"Zit je aan de medicijnen?" vroeg ik.

"Geen pillen meer. Geen drank. Enkel nog vijf sigaretten per dag."

"Je houdt me voor de gek," zei ik en stond verbaasd op, met mijn kop thee in mijn handen. Ik had ze nog niet eens voor de helft opgedronken en goot ze leeg in de prullenmand, op enkele propfen afgeprinte emails post-it notes en kleenexen. Ik sloeg de deur hard achter me dicht om uiting te geven aan mijn verontwaardiging.

Uit ergernis deed ik op mijn kantoor een mailing die al twee weken stond te wachten. Ik had er eigenlijk nog twee weken mee willen wachten, maar ik moest mijn sombere gedachten ergens mee afleiden.

Toch kon ik het gebeurde niet van me afzetten en om te kalmeren besloot ik nog eens naar Rita's kantoor te gaan om te verifiëren of ze geen streek met me uithaalde. Maar niets was minder waar. Ik had de deur nog maar op een kier geopend of ik kreeg een snauw in mijn gezicht. "Niet storen ik ben druk bezig!" Ik begaf mij terug naar mijn kantoor en voelde me als een scholier die zijn huiswerk niet had gemaakt. Er lag een hoop werk op mij te wachten; saai werk dat ik al maanden op de lange baan schoof en dat met de dag zwaarder op mijn geweten begon te drukken. "Heeft Rita dan gelijk?" schoot het door mijn hoofd. Ik wuifde deze gedachte weg als onzin. Ik nam me het voornemen me niet te laten imponeren door die stapel onbehandeld papier op mijn bureau en een einde te maken aan Rita's dolle gril.

Maar ik kon niks verzinnen om haar van het werk af te leiden. Ik bladerde door mijn folder met grappige PowerPointpresentaties en foto's van pups en poesjes die haar normaal zouden vertederen en eender welke dringende correspondentie of afspraken voor Guido doen vergeten, maar ze leken me allemaal zo flauw en deprimerend. Ik besloot haar niks op te sturen. Ik zou me compleet ridicuul maken.

Iets anders kon ik echter niet vinden. Met de verstrengde firewall-instructies (sinds Guido me had betrappt met mijn broek op mijn knieën achter een pornosite) was de strijd tegen de verveling maar op één manier te overwinnen: door arbeid.

Had Rita dan toch gelijk?

's Avonds liep ik na het werk de winkel binnen en kocht ik papier, plakkaatverf en een setje Chinese penselen. Thuis zocht ik naar iets om af te schilderen maar merkte dat ik geen enkel kunstalbum in huis had staan. Wat prentjes betreft, had ik enkel rukjournaaltjes op het toilet rondslingeren.

Nog iets wat ik had liggen was een T-shirt (net in lappen gescheurd om de vloer mee te dweilen) dat ik ooit had gekocht na een bezoek aan het Louvre, omdat er een bol pistache ijskreeem van mijn hoorntje was gevallen op mijn ander T-shirt en mijn ex-lief niet wilde rondlopen in het Louvre met iemand die eruit zag of hij net op zichzelf had gekotst.

Het T-shirt was bedrukt met een schilderij van Van Gogh, die talentloze poseur en alcoholicus die van heel zijn leven niet één mailing had moeten versturen. Ik drapeerde het T-shirt over de rug van een stoel met de bedrukte kant naar mij en toog aan het werk. Al gauw had deze hersenloze bezigheid me totaal in de ban en begon ik de verf met mijn vingers op het papier uit te smeren. Voor ik het wist stond ik in mijn blote flikker, van kop tot teen onder de verf. Ik voelde me zo vrij als een vogel en euforie maakte zich van mij meester.

Ik had me echter iets te veel laten gaan en het resultaat trok nergens op. Het papier was gevuld met één grote bruine vlek omdat ik alle kleuren hersenloos door elkaar had zitten smeren. Het vertoonde absoluut geen gelijkenis met wat er op het T-shirtje stond afgedrukt.

Ik herinnerde me de woorden van Rita, die had gezegd dat kunstenaars

andere mensen zijn dan ons en dat ze anders denken en niet begrijpen waar wij ons eigenlijk mee bezig houden. Ze had gezegd dat ze schilderijen kopieerde omdat ze zich dan eventjes dichterbij de kunstenaars voelde, in hun ziel kroop. Ze bestudeerde dagenlang de foto van een schilderij in de album die ze van Guido had gekregen nadat ze zijn broeken had ingekort om zich beter te kunnen voorstellen hoe het was geschilderd. Toen ik haar had gevraagd waarom ze schilderijen kopieerde en niet eens iets zelf bedacht zei ze dat ze daar te dom voor was.

Te dom.

Ik keek naar de bruine vlek die stilaan begon op te drogen en besepte dat Rita gelijk had. Het had geen zin om je te meten aan de groten. Je kon beter je lot dragen met waardigheid dan te lopen klagen en steunen. Ik stond versteld van haar wijsheid.

De volgende dag stapte ik opgewekt naar het werk. Voor Rita Had ik een ruiker bloemen gekocht die ik straks cadeau zou doen om te bedanken voor de wijze les en voor Guido had ik een verrassing in petto: ik zou op één dag de achterstand van heel onze afdeling wegwerken.

En 's avonds zou ik met Rita naar de tekenles gaan. Want ik houd van happy-ends.